

КУЛЬТУРА МИРУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПРОСУВАННЯ

Актуальність. Сучасний світ наповнений проявами расової та етнічної ненависті, сплеском тероризму у всіх його формах та проявах, дискримінацією, нетерпимістю, зростанням нерівності, війнами та насильством, а також екологічними катастрофами. На сьогоднішній день стратегії дій урядів мають бути спрямовані як на забезпечення основних свобод, миру, прав людини та демократії, так і на сприяння сталому та справедливому економічному та соціальному розвитку, і все це має відігравати важливу роль у побудові культури миру.

Метою статті є теоретичне дослідження поняття культури миру та визначення особливостей її просування.

Вивчення даної проблематики давно привертає до себе увагу науковців різних сфер та напрямків. Зокрема, різноманітні аспекти дослідження культури миру та особливостей її просування, представлено у роботах таких зарубіжних та вітчизняних вчених як: М. Ганді, М. Монтесорі, Г. Кларк, А. Рапорт, Р. Арон, К.Е. Боулдінг, Дж. Бернал, Д. Галтунг, Дж. Пейдж, Г. Божичевич, Г. Яворська, Б. Парахонський, А. Багінський, В. Цюрюпа, К. Кашенцева, О. Капко та інші.

Усвідомлення того, що мир - це щось більше, ніж відсутність конфліктів, лежить в основі виникнення дефініції «культури миру». Перші роздуми про дане поняття мали місце в добу античності. Але активно його почали досліджувати лише наприкінці двадцятого та на початку двадцять першого століть, зокрема після Міжнародного Конгресу про мир і людину у 1989 році, організованого ЮНЕСКО. Цей конгрес ініціював теоретичні дискусії про культуру миру та стимулював організацію схожих конгресів, які розглядали окремі його елементи.

Існування різних визначень поняття культури миру – результат досліджень численних аспектів та проблем, пов'язаних ним. У 1999 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла «Декларацію та Програму дій у галузі культури миру». Відповідно до статті 1 Декларації, культура миру - це набір цінностей, поглядів, традицій, способів поведінки та способу життя, заснований на: повазі до життя, припинення насильства; заохочення та практика ненасильства через освіту, діалог та співпрацю [1]. Далі у статті визначається, що культура миру - це повна повага до принципів суверенітету, територіальної цілісності та політичної незалежності держав і невтручання у справи, що по суті входять до внутрішньої компетенції будь-якої держави, відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй та міжнародного права; повна повага та заохочення всіх прав людини та основних свобод; прихильності до мирного врегулювання конфліктів; зусилля щодо досягнення сталого розвитку та екологічних потреб нинішнього та майбутніх поколінь; повага та заохочення права на розвиток, рівних прав та можливостей для жінок та чоловіків, кожного на свободу вираження думок; відданість принципам свободи, справедливості, демократії, терпимості, солідарності, співпраці, плюралізму, культурної різноманітності, діалогу та розуміння на всіх рівнях суспільства та між народами; та підтримуються сприятливими національними та міжнародними умовами, що сприяють миру.

Таким чином, культура миру – це набір цінностей, поглядів, традицій та моделей поведінки та способу життя, які відкидають насильство та запобігають конфліктам, усуваючи їх корінні причини для вирішення проблем шляхом діалогу та переговорів між людьми, спільнотами та націями.

Статут ЮНЕСКО починається словами, що «думки про війну виникають в умах людей, тому в свідомості людей слід укорінювати ідею захисту миру» [2]. Мова йде про зміну мислення та поведінки в усіх аспектах нашого суспільства, коли ми переходимо від сили до розуму, від конфлікту та насильства до діалогу та побудови миру, а також

охоплення людства взаємопов'язаністю і внутрішньою єдністю. Шлях до культури миру лежить через об'єднання зусиль громадських організацій, урядів та бізнесу, які повинні працювати разом, щоб краще зрозуміти один одного та створити нові можливості.

Перехід від культури війни до культури миру потребує трансформації індивідуальної поведінки, а також інституційних практик. Навчитися жити у мирі – це довгостроковий комплексний процес, який починається з розвитку внутрішнього світу та виховання відносин, що сприяє розширенню та інтеграції мирних принципів. Ключову роль цьому процесі грають освіта, виховання та підвищення обізнаності.

Освіта та виховання у душі миру сприяє розвитку знань, навичок і відносини, які допоможуть людям запобігти виникненню конфлікту, вирішити конфлікти мирним шляхом, або створити соціальні умови, які б сприяли встановлення миру.

Для досягнення цих ідеалів програми освіти та виховання в душі миру у всьому світі торкаються широкого кола тем. До них належать ненасильство, методи вирішення конфліктів, демократія, розбросення, гендерна рівність, права людини, екологічна відповідальність, історія, комунікативні навички, співіснування, а також міжнародне розуміння та терпимість до різноманітності. Освіта може бути надана людям різного віку як у формальній, так і в неформальній обстановці. Програми повинні існувати на місцевому, національному та міжнародному рівнях, а також у мирний, конфліктний та постконфліктний час.

Отже, одним із основних компонентів просування культури миру є освіта та виховання. Для того, щоб ініціативи з побудови миру у суспільстві залишалися сталими, важливо, щоб ставлення до війни та насильства трансформувалося і перетворювалося на довгострокову зміну поведінки, спрямовану на пошук альтернативних рішень збройного конфлікту. Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Перспективним напрямком дослідження є вивчення особливостей освіти та виховання в душі миру.

Список використаних джерел

1. Резолюція 53/243 Генеральної Ассамблеї ООН Декларация и Программа действий в области культуры мира// URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_617#Text.
2. Статут Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_014#Text.

Свержевська А. В., здобувачка вищої освіти 4 курс, група ОІО
Науковий керівник – **Моїсеєва Н. І.**, д. е. н., професор
Державний біотехнологічний університет (м. Харків, Україна)

ВІЙНА ЯК ТРИГГЕР НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В УКРАЇНІ

Напевно, немає слова більш жорстокого, кривавого і нещадного, ніж слово «війна». Неможливо уявити, що всі події твого життя, важливі і не дуже, проходять під гучні залпи гармат і вибухи снарядів. Скільки людей на Землі засинають у місцях бойових дій з думкою, що цей день може бути останнім у їхньому житті. Війна несе смерть, руйнування, порушує гармонію в навколишньому світі.

Взагалі, на долю нашого народу випало багато випробувань: царський гніт, важкі радянські часи, складні роки незалежності. Було все: війна, голодомор і геноцид, терор та інші жахи тоталітаризму. Що ж заважає людям жити без війни? Чому вони намагаються з'ясувати стосунки таким жорстоким способом? Що рухає людьми, які бажають розв'язати цей конфлікт? Може, бажання зміцнити свій авторитет, показати свою міць і всесилля своєї держави, а може, невгамовна жага наживи, бажання заробити на нещасті інших. Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну принесло кровопролиття та перекреслило мрії багатьох молодих українців. Однак разом з тим російське вторгнення стало триггером консолідації нації, зростання патріотизму і національної самосвідомості